

სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის (SLA) საქმიანობის ძირითად სფეროს წარმოადგენს ცხოველთა (მ.შ. ფრინველი, თევზი, ფუტკარი) და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა, ასევე სურსათისა და სასმელი წყლის კვლევა. ლაბორატორია კომპეტენციის ფარგლებში ჩართულია ქვეყნის მასშტაბით დაავადების კერის სალიკვიდაციო და საკარანტინო ღონისძიებებში და ხელს უწყობს ახალი სადიაგნოსტიკო მეთოდების აპრობაციასა და დანერგვას. სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის ქსელი მოიცავს თბილისის ლაბორატორიას, 2 ზონალურ-დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას (ქუთაისი, ახალციხე) და 10 რეგიონულ ლაბორატორიას (გორი, მარნეული, დუშეთი, გურჯაანი, ამბროლაური, ოზურგეთი, ზუგდიდი, ბათუმი, საჩხერე და მესტია).

ხარისხის მართვა ლაბორატორიაში

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია ყოველწლიურად წარმატებით გადის საერთაშორისო აკრედიტაციას, 2021 წლის მონაცემებით ლაბორატორია აკმაყოფილებს საერთაშორისო სტანდარტის ისო/იეკ 17025:2017/2018-ის მოთხოვნებს.

- ეროვნული აკრედიტაციის ცენტრის მიერ სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის ქსელში: 2021 წლის 9-12 მარტს თბილისის ცენტრალურ ლაბორატორიაში, 15-25 მარტის ჩათვლით ქუთაისის ზონალურ დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიაში, ბათუმის, ოზურგეთის, ზუგდიდის, ამბროლაურის, გორის, დუშეთის, მარნეულის, გურჯაანის ლაბორატორიებში და ახალციხის ზონალური დიაგნოსტიკის ლაბორატორიაში ჩატარდა სარეაქრედიტაციო აუდიტი. შემომწმების შედეგად სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის საქმიანობის შესაბამისობა სსტ ისო/იეკ 17025:2017/2018 სტანდარტის მოთხოვნებთან შეფასდა წარმატებულად, მიენიჭა რეაქრედიტებული ლაბორატორიის სტატუსი და შესაბამისი მოწმობა.
- 2021 წლის 18 ნოემბერს შპს „საი გლობალ-ჯორჯია“-ს მიერ ჩატარდა საზედამხედველო აუდიტი, შემომწმებით დადასტურდა, რომ სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის (SLA) ხარისხის მენეჯმენტის სისტემა შენარჩუნებულია სამუშაო მდგომარეობაში, ვითარდება მუდმივი განვითარების პრინციპის შესაბამისად, შედეგიანია და მთლიანად აკმაყოფილებს ISO 9001:2015 მოთხოვნებს. „საი გლობალ ჯორჯია“-ს აუდიტის ჯგუფმა თავისი კონსოლიდირებული დასკვნით დაადასტურა სერტიფიკატის მოქმედება.

ეპიდ-ზედამხედველობა ქვეყნის მასშტაბით

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო რეგიონული ლაბორატორიები აქტიურად არიან ჩართული აშშ-ის თავდაცვის საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) მიერ „ერთობლივი ბიოლოგიური თანამშრომლობის“ ფარგლებში, „ერთიანი ჯანმრთელობის“ პროგრამაში და სრულიად მზადყოფნაში არიან ეპიდაფეთქებების რისკის დროს, დროულად ჩაერთონ ლაბორატორიულ კომპონენტში.

აღსანიშნავია, რომ ქვეყანაში არსებული პანდემიით გამოწვეული საგანგებო მდგომარეობის გათვალისწინებით, სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის ქსელში არსებული რეგიონული ლაბორატორიები აქტიურად მუშაობდნენ ყოველი რეგულაციისა და მოთხოვნის დაცვით.

ლაბორატორიის თანამშრომელთა გადამზადება/პროფესიული კომპეტენციის ტესტირების პროგრამა

ლაბორატორიაში მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა, როგორც სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობას, ასევე, ლაბორატორიის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობას; უწყვეტად ხდება კადრების გადამზადება ლაბორატორიული კვლევის ახალი მეთოდების დანერგვის მიმართულებით. მიმდინარე წელს ლაბორატორიის სპეციალისტების სწავლებები მიმდინარეობდა ონლაინ რეჟიმში.

ლაბორატორიის პერსონალს ჩაუტარდა 25-მდე სხვადასხვა სახის ტრენინგი.

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია ჩართულია პროფესიული კომპეტენციის ტესტირების პროგრამაში. ეს იმას ნიშნავს, რომ ლაბორატორია აბარებს გამოცდებს პროფესიულ კვლევებში. მსგავს აქტი-

ვობებში მონაწილეობა წარმოადგენს როგორც ლაბორატორიის მიერ დამკვეთისათვის შეთავაზებული ტესტირების უტყუარობის და ვალიდურობის ობიექტურ დადასტურებას, ასევე აკრედიტაციის შენარჩუნების ერთ-ერთ სავალდებულო პირობას.

პროფესიული განათლების ხელშეწყობა

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია ცდილობს მაქსიმალურად დაეხმაროს სასწავლო საგანმანათლებლო დაწესებულებებს მომავალი სპეციალისტების აღზრდაში. ლაბორატორიაში აქტიურად მიმდინარეობს პროფესიული სასწავლებლებიდან და უნივერსიტეტებიდან სტუდენტების ჩართვა საწარმოო პრაქტიკაში მათი მომავალი დასაქმების მიზნით. ამის საფუძველზე, საგრძნობლად გაიზარდა ახალგაზრდა კვალიფიციური ადამიანური რესურსი. აღსანიშნავია, რომ თანამშრომლების მიღების შემდეგ გრძელდება მათი პროფესიული განვითარება. დასაქმებულმა სტუდენტებმა უკვე მიიღეს მონაწილეობა რიგ სამუშაო სწავლებებში და ტრენინგებში.

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია პროფესიული განათლების ხელშეწყობის მიზნით ჩართულია ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ სხვადასხვა პროექტებში. 2021 წელს ლაბორატორიაში, ევროკავშირის ERASMUS + პროექტისა და USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ფარგლებში, გაიმართა სტუდენტების გაცნობითი და სასწავლო ვიზიტები ლაბორატორიაში. სტუდენტებმა სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის შესაძლებლობებისა და აკრედიტებული მეთოდების შესახებ ინფორმაცია ადგილზე მიიღეს.

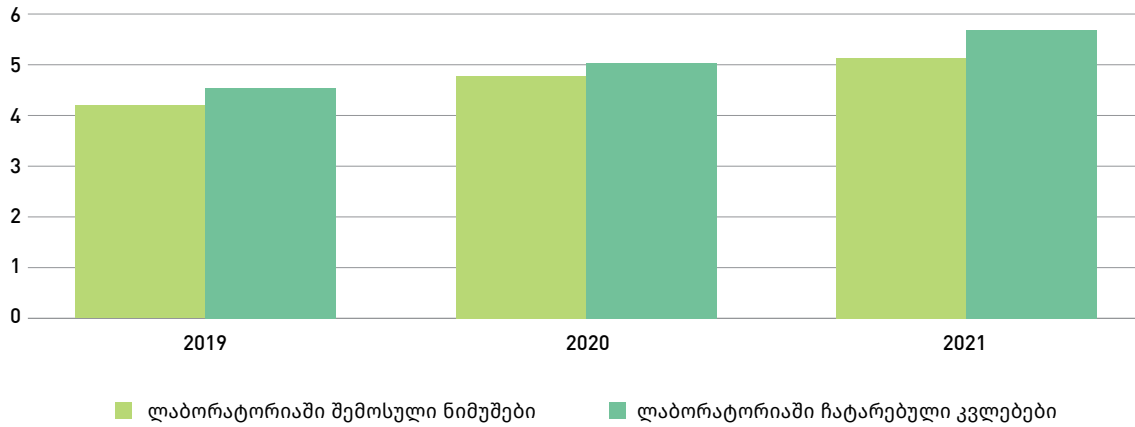
სტატისტიკა

საანგარიშო პერიოდში ჩატარებულია 401 462 სხვადასხვა დასახელების ანალიზი (375 669 ცხოველთა დაავადებები; 19 547 სურსათის კვლევა; 6 246 მცენარეთა მავნებლები).

აღინიშნებოდა როგორც კერძო პირების, ასევე იურიდიული პირების მოდინება. ლაბორატორიის ფუნქციონირება ორიენტირებულია მომხმარებელზე, ამიტომ მომხმარებელთა მოთხოვნების და მოლოდინის განსაზღვრა, დაკმაყოფილება, მუდმივი სრულყოფა ლაბორატორიის თითოეული თანამშრომლის მთავარი ამოცანაა.

2020 წლის მონაცემებთან შედარებით ლაბორატორიაში შემოსული კვლევის ნიმუშების რაოდენობა 2021 წელს 8%-ით გაიზარდა, ხოლო ჩატარებული კვლევების მაჩვენებელი 9%-ით არის გაზრდილი.

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია

ბიოდაცვა და ბიოსაფრთხოება

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის თანამშრომლებს ჩაუტარდათ შრომის უსაფრთხოების, ბიოსაფრთხოებისა და ბიოდაცვის ტრენინგები, კერძოდ:

- 12 თანამშრომელს ჩაუტარდა ბიოსაფრთხოების მე-3 დონის განახლებადი ტრენინგი;
- 60 თანამშრომელს ჩაუტარდა შრომის უსაფრთხოების, ბიოსაფრთხოებისა და ბიოდაცვის განახლებადი ტრენინგი ონლაინ;
- მესტიისა და საჩხერეს ლაბორატორიების თანამშრომლებს ჩაუტარდათ შრომის უსაფრთხოების, ბიოსაფრთხოებისა და ბიოდაცვის ტრენინგები;
- ლაბორატორიის ყველა თანამშრომელს ჩაუტარდა საინფორმაციო ტრენინგი ახალი კორონავირუსით (COVID-19) გამონვეული ინფექციის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით და გადაეგზავნათ შესაბამისი პრევენტაცია ელექტრონულ ფოსტაზე;
- ლაბორატორიაში სტაჟირებისთვის - 40 სტაჟიორმა, პრაქტიკანტმა და სპეციალისტმა გაიარა შრომის უსაფრთხოების, ბიოსაფრთხოებისა და ბიოდაცვის მოკლე ვადიანი ტრენინგი (ადგილზე და ასევე დისტანციურად).
- ახალი კორონავირუსით (SARS-CoV-2) გამონვეულ ინფექციის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით ლა-

ბორატორიაში ჩატარდა სრული სადებინფექციო სამუშაოები შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციებთან ერთად; რუტინულად მიმდინარეობდა ყოველდღიური სადებინფექციო სამუშაოების და პირბადის ტარების მონიტორინგი.

- სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიაში დაინერგა დერატიზაციის და დებინსექციის (ფეხსახსრიანების და მღრღნელების) კონტროლის პროგრამა და ხდებოდა პროგრამის ფარგლებში შესაბამისი ორგანიზაციის მიერ გაწეულ მომსახურებაზე მონიტორინგი.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

2021 წლის განმავლობაში შემუშავდა და დაინერგა 16 კვლევა:

- სველი სიდამპლის გამომწვევი ბაქტერიების *Dickeya* sp. იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- თესლოვანი და კურკოვანი ხეხილის ბაქტერიული კიბოს გამომწვევი ბაქტერია *Pseudomonas syringae* pv. *syringae* იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- კურკოვნების და ნუშის ბაქტერიული სილაქავის გამომწვევი ბაქტერია *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- ციტრუსის ბაქტერიული კიბოს გამომწვევი *Xanthomonas citri* იდენტიფიკაცია პოლიმერაზულ ჯაჭვური რეაქციით;
- პომიდვრის ღეროს ნეკროზის გამომწვევის -*Pseudomonas corrugate* გამოყოფა და იდენტიფიკაცია.
- *Monilinia fructicola*-ს გამოვლენა და იდენტიფიკაცია;

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

- ჰომიდვრის ბაქტერიული კიბოს გამომწვევის - *Clavibacter michiganensis* გამოყოფა და იდენტიფიკაცია.
- *Phymatotrichum omnivora* - გამოვლენა და იდენტიფიკაცია მცენარეული მასალიდან და ნიადაგიდან (მორფოლოგიური თავისებურებანი);
- ერთწლიანი სარველა მზეხუმბირას - *Helianthus lenticularis douglas*. მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა.
- კასია დასავლეთის (*Cassia occidentalis* L) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- კასია ტორას (*Cassia tora* L) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- ეგვიპტური სტრიგას - *Striga hermonthica* მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა.
- წყლის სუმბულის -*Eichhornia crassipes* მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა.
- *Sclerotium* sp. გვარის წარმომადგენლების (*S. sclerotiorum*, *S. trifoliorum*, *S. Minor* და *S. cepivorum*, *S. rolfsii*) გამოყოფა, იდენტიფიკაცია, მორფოლოგიური თავისებურებები.
- *Phymatotrichum omnivora* - გამოვლენა და იდენტიფიკაცია მცენარეული მასალიდან და ნიადაგიდან (მორფოლოგიური თავისებურებანი).
- ნიადაგიდან სარველა მცენარეების თესლების გამოყოფა.

შემუშავდა და დამტკიცდა 19 სტანდარტული ოპერატიული პროცედურა:

- 689-2021-G მაცერაცია და ცენტრიფუგირების მეთოდი;
- 690-2021-G *Xiphinema diversicaudatum*-ის მორფოლოგიურ-მორფომეტრული დახასიათება და იდენტიფიკაცია;
- 691-2021-G *Longidorus macrosoma*-ს მორფოლოგიურ-მორფომეტრული დახასიათება და იდენტიფიკაცია;
- *Lopholeucaspis japonica* (Cockerell) იაპონური ჩხირისებრი ფარიანა-ს მორფოლოგიური იდენტიფიკაცია;
- *Aonidiella citrina* – ნარინჯოვანთა ყვითელი ფარიანა-ს მორფოლოგიური იდენტიფიკაცია;
- *Aonidiella aurantii* ნარინჯოვანთა წითელი ფარიანა-ს მორფოლოგიური იდენტიფიკაცია;
- *Longidorus attenuatus* -ის მორფოლოგიურ-მორფომეტრული დახასიათება და იდენტიფიკაცია;
- ჰომიდვრის ღეროს ნეკროზისგამომწვევის - *Pseudomonas corrugate* გამოყოფა და იდენტიფიკაცია;
- *Monilinia fructicola*-ს გამოვლენა და იდენტიფიკაცია;
- ერთწლიანი სარველა მზეხუმბირას - *Helianthus lenticularis douglas*. მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- კასია დასავლეთის (*Cassia occidentalis* L) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- კასია ტორას (*Cassia tora* L) მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- ეგვიპტური სტრიგას - *Striga hermonthica* მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- წყლის სუმბულის -*Eichhornia crassipes* მორფოლოგიურ-ბიოლოგიური რკვევა;
- *Sclerotium* sp. გვარის წარმომადგენლების (*S. sclerotiorum*, *S. trifoliorum*, *S. Minor* და *S. Cepivorum*, *S.rolfsii*) გამოყოფა, იდენტიფიკაცია, მორფოლოგიური თავისებურებები;
- ნიადაგიდან სარველა მცენარეების თესლების გამოყოფა

- გამოცდა თესლის აღმოცენებაზე (დავამატეთ ISTA-ს მეთოდი);
- გამოცდა თესლის სინმინდებზე(დავამატეთ ISTA-ს მეთოდი) მიხედვით;
- 1000 მარცვლის განსაზღვრა (დავამატეთ ISTA-ს მეთოდი).

აკრედიტაცია

- დეპარტამენტის ეროვნული აკრედიტაციის სფეროს დაემატა 1 მეთოდი, ხოლო რეაკრედიტაცია გაიარა 15 მეთოდზე.

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა გაიარეს შემდეგი ტრენინგები:

- FAO-ს მიერ ორგანიზებული ტრენინგი „სანგერის მეთოდით სექვენირება და დნმ ბარკოდინგი“ 22 ნოემბრიდან 23 ნოემბრის ჩათვლით, დისტანციურად (თინათინ ელბაქიძე, ეკატერინე აბაშიძე, დალი ლაღანიძე, მარიამ აზნარაშვილი);
- EU Twinning Project, GE 18 ENI AG 07 19, Ensuring further progress of SPS and food safety system in Georgia, On-line Practical training in Pest risk analysis, 20 - 23.07.21; 28 -30.09.21 (მ. გურიელიძე, დალი ლაღანიძე);
- „საჯარო სამსახურში საქმიანი წერის სტანდარტები“, 30.11.21- 01.12 .21(მ. გურიელიძე, დალი ლაღანიძე).

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა ონლაინ ტრენინგი ჩაუტარეს ბათუმის ლაბორატორიის თანამშრომლებს:

- ფიჭვის შავი ხარაბუზას *Monochamus galloprovincialis* სახეობისთვის დამახასიათებელი საიდენტიფიკაციო ნიშნების შესწავლა (2 თანამშრომელი);
- პარაზიტული და არაპარაზიტული ნემატოდების გარჩევა მორფოლოგიური ნიშნებით (1 თანამშრომელი).

ივ. ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ტექნიკური უნივერსიტეტისა და სანდიაგოს უნივერსიტეტის სტუდენტები დატრენინგდნენ შემდეგ თემებზე:

- ზოგადი ენტომოლოგიის და აკაროლოგიის საფუძვლები;
- სასოფლო სამეურნეო კულტურებზე გავრცელებული ძირითადი მავნე მწერების და ტკიპების ბიო-ეკოლოგიური თავისებურებების შესწავლა;
- ტყისა და დეკორატიული მცენარეების ძირითადი მავნებლების სახეობრივი იდენტიფიკაცია;
- ჰერბოლოგია და თესლის ხარისხის განსაზღვრა;
- ფიტოპელმინთების ზოგადი მიმოხილვა;
- ჰერბოლოგია და თესლის ხარისხის განსაზღვრა;
- მცენარეული მასალის და ნიადაგის მიკოლოგიური გამოცდა;
- პათოგენური სოკოების ზოგადი მიმოხილვა;
- მცენარეულ ნიმუშში ბაქტერიების ფიტოპათოგენური ბაქტერიების გამოვლენის და იდენტიფიკაციის მეთოდები;
- მცენარეულ ნიმუშში და ნიადაგში ფიტოპათოგენური სოკოების გამოვლენის და იდენტიფიკაციის მეთოდები;

მცენახეთა მავნე ოჩგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

მცენახეთა მავნე ოჩგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

- პათოგენური სოკოების ზოგადი მიმოხილვა;
- თეთრი სიდამპლის გამომწვევი პათოგენური სოკოები;
- მცენარის დაავადების გამომწვევი პათოგენური ბაქტერიები;
- სარეველა მცენარეების რკვევა.

მიმდინარეობდა მუშაობა შოთა რუსთაველის ფონდის მიერ დაფინანსებულ პროექტებზე:

- „თხილის კვირტის ტკიპას ენტომოპათოგენური სოკოების კვლევა გარემოსათვის უსაფრთხო პესტიციდების წარმოების ხელშეწყობის მიზნით საქართველოში“ (YS-19-348) (თ.აბრამიშვილი);
- „ვაზის პათოგენი ვირუსული აგენტების გავრცელების შესწავლა აღმოსავლეთ საქართველოში გაშენებულ რქანიელისა და საფერავის ვაზის ჯიშის ვენახებში“ (YS-19-2445) (თ.ელბაქიძე).

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა წარადგინეს სამეცნიერო სტატიები საერთაშორისო კონფერენციაზე – „ინოვაციური პროცესები და ტექნოლოგიები“. (ჩატარების ადგილი ქუთაისი, 2021, 24-25 ივნისი):

1. კარტოფილის ცისტანი ნემატოდების გავრცელების შესწავლა სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში: აბაშიძე ე. ლალანიძე დ. ნაზარაშვილი ნ. აზნარაშვილი მ. გვრიტიშვილი ე.
2. სვანეთის რეგიონში კარტოფილის ცისტანი ნემატოდების იდენტიფიკაცია და პათოტიპების დადგენა ლალანიძე ე. აბაშიძე ე. ნაზარაშვილი ნ. *გორგაძე ო.

გამოქვეყნდა სტატიები სამეცნიერო ჟურნალებში:

- Occurrence of Grapevine leafroll-associated viruses in the east part of Georgian vineyards", Elbakidze T. Gaganidze D. Kapanadze A. Aznarashvili M. Badalashvili K. (2021)

- International Journal of Agriculture Innovations and Research (TM), IJAIR NAAS Score :3.99 ISSN : 2319 – 1473 ; Publisher: Timeline Publication. Pvt. Ltd.;

ფიტოპათოლოგიის ლაბორატორიის თანამშრომლებმა მოამზადეს და გამოაქვეყნეს შემდეგი პუბლიკაციები:

1. „შინაური ფრინველების და ცხოველების საკვები სარეველები“, გაზეთი „ჩვენი სოფელი“, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა, 2021, მაისი, #62, გვ. 14-15;
2. „სათბურში გავრცელებული სარეველა მცენარეები, გაზეთი“, „ჩვენი სოფელი“, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა, 2021, ოქტომბერი, #67, გვ. 14-15.

ქართული აგრარული ინტერნეტ გაზეთის „აგროკავკასიის“ ვებ-გვერდზე გამოქვეყნებული სტატიები:

1. „ვაზის სარეველები“ - 14.08.21-ში;
2. „სარეველა მცენარეების გამოყენება მცენარეთა დაცვაში“ - 12.09.21-ში;
3. „სათბურში გავრცელებული სარეველა მცენარეები“ - 30.10.21-ში

ლაბორატორიის თანამშრომლების მიერ ლაბორატორიის ვებ-გვერდზე განთავსდა სტატიები:

1. დასავლეთ საქართველოში გავრცელებული სარეველა მცენარეები. მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
2. მარწყვის სარეველები მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
3. ციტრუსების სარეველები მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
4. აღმოსავლეთ საქართველოში გავრცელებული სარეველა მცენარეები. მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
5. ჩაის კულტურის სარეველები. მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
6. ხორბლის სარეველები. მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
7. თხილის კულტურის სარეველები. მ. გიორბელიძე, ნ. დათუკიშვილი;
8. სიმინდის მშრალი სიდამპლე. ნ. ბოკერია, ა. დადეგაშვილი;
9. მონილიოზი ანუ ნაყოფის ლპობა. ნ. ბოკერია, ა. დადეგაშვილი;
10. ვაშლის ნაცარი. ნ. ბოკერია;
11. ატმის ფოთლის სიხუჭუჭე. ნ. ბოკერია, ა. დადეგაშვილი;
12. ვაშლის ქეცი. ნ. ბოკერია.

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს შემდეგ შეხვედრებში, სემინარებში და კომისიების მუშაობაში:

- NFP-ის „ტყის აღდგენა და დაცვის“ ჯგუფის სამუშაო შეხვედრა; ნ.ბადალაშვილი (ონლაინ პლატფორმის Zoom-ის საშუალებით);
- USDA-ს ინიციატივით შექმნილი მავნებელთა ინტეგრირებული მართვის (IPM) სამუშაო ჯგუფის შეხვედრები, თეა აბრამიშვილი (ონლაინ პლატფორმის Zoom-ის საშუალებით).

საკვალიფიკაციო ტესტირებებში მონაწილეობა:

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ჩეხეთის სოფლის მეურნეობის ზედამხედველობის და ტესტირების ცენტრალური ინსტიტუტის (UKZUZ) მიერ ორგანიზებულ საკვალიფიკაციო ტესტირებაში:

- ფიტოპლაზმების სახეობრივი იდენტიფიკაცია (დ.ლაღანიძე, ე.აბაშიძე);
- სვიის ჭურჭელობოჭკოვანი დაავადების გამომწვევი *Verticillium spp.* გვარის წარმომადგენლების სახეობრივი კვლევა. (ნ. ბოკერია, ა. დადეგაშვილი, მ. გიორბელიძე).

მიღებული შედეგები 100% -ით შეესაბამებოდა მოსალოდნელ შედეგებს.

ლაბორატორიის თანამშრომლებმა მოამზადეს პანელი ბათუმის ლაბორატორიის თანამშრომლებისთვის საკვალიფიკაციო ტესტირების (PT) ჩასატარებლად „სიმინდის მშრალი სიდამპლის გამომწვევი საკარანტინო მავნე ორგანიზმის *Stenocarpella maydis* გამოვლენა და იდენტიფიკაცია“.

ინტერლაბორატორიულ ტესტირებაში მონაწილეობა.

- მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტისა და სამეცნიერო - კვლევითი ცენტრის სტანდარტების, სერტიფიცირების, დაგეგმვისა და ეკონომიკის ანალიზის სამსახურს შორის ჩატარებული კვლევების შედეგების გადამონშების მიზნით მოხდა ხორბლის ოთხი ნიმუშის ნიმუშის ინტერლაბორატორიული ტესტირება:

2021 წლის განმავლობაში შემოსავლების სამსახურიდან და კერძო პირებისგან დეპარტამენტში შემოსულ ნიმუშებზე ჩატარდა 1189 კვლევა, აქედან:

- 415 - მცენარული მასალასა და ნიადაგში სოკოვანი დაავადებების გამომწვევების იდენტიფიკაციაზე;
- 288 - ბაქტერიების იდენტიფიკაციაზე;
- 11 - მავნე მწერებისა და ტკიპების იდენტიფიკაციაზე (1 ნიმუშში გამოვლინდა დასავლეთის ყვავილის თრიფსი - *Frankliniella occidentalis*);
- 13 - ფიტოჰელმინთების იდენტიფიკაციაზე (6 ნიმუშში გამოვლინდა საკარანტინო ფიტოჰელმინთი *Ditylenchus destructor*);
- 183 - ვირუსების იდენტიფიკაციაზე;
- 29 - სარველა მცენარეების იდენტიფიკაციაზე;
- 263 - თესლის ხარისხის განსაზღვრაზე, მათ შორის:
 - სიმინდის განსაზღვრაზე - 95.
 - 1000 მარცვლის მასის განსაზღვრაზე - 95;
 - აღმოცენების განსაზღვრაზე - 73.

მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორიაში PCR და ELISA კვლევაზე შემოვიდა 1067 ნიმუში, აქედან:

- ვირუსების იდენტიფიკაციაზე - 226;

- ხორცის სახეობრივ (ცხენი, ვირი, ქათამი) იდენტიფიკაციაზე - 167, აქედან, 25 ნიმუში გამოვლინდა ფრინველის ხორცის და 4 ნიმუში ცხენის ხორცის შემცველობა;
- ბაქტერიების იდენტიფიკაციაზე 602;
- ნემატოდების იდენტიფიკაციაზე 12;
- GMO კვლევაზე - 59.

სურსათის ეროვნული სააგენტოსთან გაფორმებული ხელშეკრულების ფარგლებში:

- გენმოდულირებული ორგანიზმების გამოვლენაზე შემოვიდა 59 ნიმუში;
- ხორცის სახეობრივ (ცხენი, ვირი, ქათამი) იდენტიფიკაციაზე შემოვიდა 167 ნიმუში;
- ვირუსოლოგიურ კვლევაზე საგამოცდოდ შემოსული 47 ნიმუშიდან საკარანტინო ორგანიზმები გამოვლინდა 15 ნიმუში, აქედან:
 - ციტრუსის ტრისტეზა ვირუსი – 1 ნიმუში;
 - ვაზის ფოთლის დახვევის ვირუსი-1 (GLRaV-1) – 4 ნიმუში;
 - ვაზის ფოთლის დახვევის ვირუსი-1 (GLRaV-3) – 1 ნიმუში;
 - ვაშლის მოზაიკის (ApMV) ვირუსი – 1 ნიმუში;
 - ვაზის ლაქიანობის ვირუსი (GFKV) – 7 ნიმუში;
 - ვაზის მუხლთაშორისების დამოკლების ვირუსი (GFLV) – 1 ნიმუში.
- ენტომოლოგიურ კვლევაზე საგამოცდოდ შემოტანილი 985 ნიმუშიდან - 42-ში გამოვლინდა საკარანტინო მწერები:
 - ციტრუსოვანთა შავი ფრთათეთრა *Aleurocanthus woglumi* 24 ნიმუში;
 - ნარინჯოვანთა ყვითელი ფარიანა - *Aonidiella citrina* 5 ნიმუში;

მცენაჩეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის ეპიატამენტი

მცენაჩეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის ეპიატამენტი

- იაპონური ჩხირისებური ფარიანა - *Lopholeucaspis japonica* Cockerell – 10 ნიმუშში;
- აზიური ხარაბუზას იდენტიფიკაციაზე შემოსულ ნიმუშები გამოვლინდა ხმელთაშუა ზღვის ნაყოფის ბუზი - *Ceratitis capitata*- 3 ნიმუშში.
- ჰელმინთოლოგიურ კვლევაზე შემოსულ 95 ნიმუშში საკარანტინო ფიტოჰელმინთები არ გამოვლენილა;
- ბაქტერიოლოგიური დაავადებების იდენტიფიკაციაზე შემოსული 165 ნიმუშიდან საკარანტინო მავნე ორგანიზმები გამოვლინდა 13 ნიმუშში, აქედან:
 - ხეხილის ბაქტერიული სიდამწვრის გამომწვევი *Erwinia amylovora* – 3 ნიმუში;
 - ხენდროს კუთხოვანი ლაქიანობის გამომწვევი *Xanthomonas fragariae* – 6 ნიმუში;
 - მურა სიდამწლის გამომწვევი *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* – 1 ნიმუში;
 - ვაზის ბაქტერიული ქვნობის გამომწვევი *Xylophilus ampelinus* – 3 ნიმუში.
- მიკოლოგიური დაავადებების იდენტიფიკაციაზე შემოსული 64 ნიმუშიდან საკარანტინო მავნე ორგანიზმი *Synchytrium endobioticum* გამოვლინდა 5 ნიმუშში.
- ჰერბოლოგიური კვლევაზე შემოსულ 50 ნიმუშში საკარანტინო ორგანიზმები არ გამოვლენილა.

სურსათის ეროვნული სააგენტოსთან მავნე მწერების მონიტორინგზე გაფორმებული ხელშეკრულების ფარგლებში, რომლის მიზანი იყო 5 სახეობის მავნებლის არსებობის დადგენა, შემოტანილი 792- ნიმუშიდან:

- ფრთალაქიანი დროზოფილა - *Drosophila Suzukii* გამოვლინდა 756 ნიმუშში;
- ამბროზიის ხოჭო - *Anisandrus (Xyleborus) dispar* გამოვლინდა 11 ნიმუშში;
- ხმელთაშუა ზღვის ნაყოფის ბუზი *Ceratitis capitata* გამოვლინდა 1 ნიმუშში.

მერიასთან არსებულ სამსახურთან (შპს „ეკოსერვისი“) თბილისის ნარგაობის დაავადებების მონიტორინგზე გაფორმებული ხელშეკრულების ფარგლებში შემოტანილი იყო 58 ნიმუში.

ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

ვირუსოლოგიისა და მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორია

მიმდინარე წლის განმავლობაში დეპარტამენტის ვირუსოლოგიისა და მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორიაში არსებული აქტივობები

ტრენინგებში მონაწილეობა:

ლაბორატორიის თანამშრომლებმა გაიარა რეფრეშ ტრენინგი ლუგარის მესამე დონის ლაბორატორიაში.

- UNIDO-GQSP-ის მიერ ორგანიზებული შიდა აუდიტები ლაბორატორიებში (5 სამუშაო დღე);
- „ტრენერების ტრენინგი (TOT), საქართველოს ეროვნული ექსპერტების კომპეტენციის ასამაღლებლად, ISO/IEC17025:2017-ის შესაბამისად ლაბორატორიების ხარისხის მენეჯმენტის სისტემის გაუმჯობესების მიმართულებით“;
- გავიარეთ ტრენინგი მ.რ.პ. ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიის (BSE) ანტიგენის ELISA მეთოდით დიაგნოსტიკის IDEXX-ის წარმომადგენლებთან; შევისწავლეთ პირველადი ნიმუშიდან სატესტო ნიმუშის აღების ტექნიკა;
- ლაბორატორიაში ჩაუტარდათ ტრენინგი ქუთაისის ლაბორატორიის თანამშრომლებს ELISA მეთოდით ლეიშმანიოზზე და თურქულის არასტრუქტურულ ცილებზე;
- სურსათის ეროვნული სააგენტოს (NFA) მიერ ორგანიზებულ ესტონელ ექსპერტებთან შეხვედრაში მონაწილეობა თემა: „თევზის ვირუსული დაავადებების დიაგნოსტიკის მეთოდების მიმოხილვა“;
- ლაბორატორიის მოლეკულური ბიოლოგიის თანამშრომლები აქტიურად მონაწილეობენ ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოსა (IAEA) და

ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციების (WHO) მიერ ერთობლივად ორგანიზებულ, COVID-19 ტესტირების შე-
სახებ, ვებინარ შეხვედრებში;

- ლაბორატორიის თანამშრომელი ამჟამად მონაწილეობს 03.12.2021 – 07.12.2021 აშშ-ში, ქ. ჩიკაგოში, გამართულ ცხოველთა დაავადებების მკვლევართა ჯგუფის ყოველწლიურ შეხვედრაზე/კონფერენციაზე (CRWAD). კონფერენციაზე სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიის სახელით წარდგენილია პოსტერი თემაზე: „საქართველოში წვრილფეხა რქოსანი პირუტყვის ქირის (PPR) დიაგნოსტიკა ახალი მეთოდის, პლატფორმის გამოყენებით“;
- ლაბორატორიის სერტიფიცირებულმა თანამშრომლებმა გორის, მარნეულის, დუშეთის, ახალციხისა და ქუთაისის ლაბორატორიებში გაახორციელეს ბრუცელოზის სადიაგნოსტიკო FPA აპარატის Sentry 200-ის კალიბრაცია;
- ლაბორატორიის თანამშრომლებმა განახორციელეს მ.რ.პ. ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიის ანტიგენის ELISA მეთოდით დიაგნოსტიკის დანერგვა/ტრენინგი ახალციხისა და ქუთაისის ზონალური დიაგნოსტიკის ლაბორატორიებში.

მობდა არსებული სტანდარტულ ოპერაციული პროცედურების (სოპ-ების) გადახედვა, განახლება და ახალი სოპ-ების შემუშავება. კერძოდ:

შემუშავდა:

- SOP-696-2021-G (ვერსია 01) - ლეიშმანიოზის საწინააღმდეგო ანტისხეულების ხარისხობრივი განსაზღვრა ცხოველთა შრატში ენზიმდაკავშირებული იმუნოფერმენტული ანალიზით - ELISA;
- SOP-697-2021-G (ვერსია 01) - ძაღლის ქირის ვირუსის, გენომის დეტექცია მყისიერი პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით Applied Biosystems® 7500 FAST ინსტრუმენტის გამოყენებით;
- ლაბორატორიაში დასრულდა ცოფის ვირუსის პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით (PCR) აღმომჩენის რეალურ დროში ანალიზის ვერიფიკაციის პროცესი და შემუშავდა შესაბამისი სოპ-ი.

ხარისხის კომიტეტს განსახილველად და შემდგომ დასამტკიცებლად გადაეგზავნა სოპ-ები:

- „ნოზემა apis და ნოზემა Ceranae დეტექცია მყისიერი პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით Applied Biosystems® 7500 FAST ინსტრუმენტის გამოყენებით“;
- „ცოფის ვირუსის რნმ-ის LN34 აღმოჩენა პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით (PCR) რეალურ დროში ანალიზით“.

ცვლილებები შევიდა:

- SOP-090-2021-G (ვერსია 06) – მრპ-ს რძეში ბრუცელოზის ანტისხეულების აღმოჩენა რძის რგოლური რეაქციით.

ლაბორატორიაში მიმდინარე პროექტები:

- DTRA_BAA: "საქართველოსა და სომხეთში წვრილფეხა საქონლის ქირის (PPR) გამოვლენის, წარმოშობის და გავრცელების კომპლექსური კვლევები"

პროექტ DTRA_BAA- ფარგლებში გამოქვეყნდა სტატია - Preventive Veterinary Medicine-ში Volume 193, August 2021, 105412

"A participatory study on animal management, disease spectrum and animal health priorities of small ruminant pastoralists in Georgia".

- „ცხოველებში თურქულის ვირუსის სეროტიპების დიფერენციაცია საქართველოს მაღალი რისკის ზონებში. ამ პროექტის ფარგლებში სამეცნიერო სტატიის დასახელება: „ცხოველებში თურქულის ვირუსის სეროტიპების დიფერენციაცია საქართველოს მაღალი რისკის ზონებში“

ჟურნალის დასახელება: Journal of Animal Science and Research (JASR); ISSN 2576-6457;

<https://sciforschenonline.org/journals/animal-science-research/JASR148.php>

ლაბორატორიამ წარმატებით გაიარა ეროვნული აკრედიტაციის ცენტრის მიერ ყოველწლიური შეფასება და აკრედიტაციის სფეროს გაფართოების სააკრედიტაციო აუდიტი.

ბაქტერიოლოგიის ლაბორატორია

მიმდინარე წლის 11 თვის განმავლობაში ბაქტერიოლოგიის ლაბორატორიაში გამოსაკვლევად შემოვიდა 149 ნიმუში სხვადასხვა დაავადებებზე, კერძოდ:

№	დაავადების დასახელება	დადებითი	უარყოფითი	სულ
1	ჯილეხი	6	42	48
2	პასტერელოზი	18	64	82
3	სალმონელოზი	1	10	11
4	კოლიბაქტერიოზი	7	4	11
5	ემვარი	1	18	19
6	ბრადზოტი	-	15	15
7	ანაერობული დიზინტერია	-	4	4
8	ენტეროტოქსემია	3	14	17
9	წითელი ქარი	-	26	26
10	ლისტერიოზი	-	8	8
11	აერომონოზი	-	1	1
12	ანტიბიოტიკების მგრძნობელობა	5	-	5
13	პირობით პათ. მიკ. გამოკვლევა	4 (კოლიბაქტერიოზი)	2	6
14	მასტიტი	11	3	14
15	ბრუცელოზი	3	1	4
16	ფუტკრის ამერიკული სიდამპლე	-	1	1
17	ტუბერკულოზი	1	-	1
18	სტაფილოკოკი	1	-	1
ჯამი	61	213	274	

ცხოვედთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

ცხოვედთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი

- ლაბორატორიის თანამშრომლებმა გაიარეს რეფრეშ ტრენინგი ლუგარის მესამე დონის ლაბორატორიაში.
- მოხდა არსებული სტანდარტულ ოპერაციული პროცედურების (სოპ-ების) გადახედვა, განახლება და ახალი სოპ-ების შემუშავება. კერძოდ:

ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - პირველადი იზოლაცია პათ.მასალიდან და ნაზარდის მახასიათებლები;

- ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია – ჟელატინის გათხევადება (ჰიდროლიზი);
- ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - ბიოქიმიური ტესტი - ინდოლის წარმოქმნა;
- ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - რძის შტორმული რეაქცია;
- ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - ბიოქიმიური ტესტი - გოგირდწყალბადის წარმოქმნა (H₂S) და სამშაქრიანი რკინის მეტაბოლიზმი.

ფუტკრის პარატიფი-პირველადი იზოლაცია პათ. მასალიდან და ნაზარდის მახასიათებლები;

- ფუტკრის პარატიფი – ჟელატინის გათხევადება (ჰიდროლიზი);
- ფუტკრის პარატიფი - ბიოქიმიური ტესტი - ინდოლის წარმოქმნა;
- ფუტკრის პარატიფი - რძის შტორმული რეაქცია;
- ფუტკრის პარატიფი - ბიოქიმიური ტესტი - სამშაქრიანი რკინის მეტაბოლიზმი.

კამპილობაქტერიოზი - 1%-იანი გლიცინის ნიადაგზე ზრდა;

- კამპილობაქტერიოზი - 3% - იან ნატრიუმის ქლორიდში (NaCl) ზრდა;

- კამპილობაქტერიოზი- ბიოქიმიური ტესტი - ოქსიდაზა;
- კამპილობაქტერიოზი - წყალბადის სულფიდის წარმოქმნა ცისტეინიან ნიადაგზე;
- კამპილობაქტერიოზი - ბიოქიმიური ტესტი - ჰიპურატის ჰიდროლიზის და ინდოქსილ აცეტატის ჰიდროლიზის აღმოჩენა;
- კამპილობაქტერიოზი - ბიოქიმიური ტესტი - კატალაზა;
- კამპილობაქტერიოზი - პირველადი იზოლაცია ცხოველის პათ. მასალიდან.
- ლაბორატორიის სპეციალისტი (მაკა კოხრეიძე) მივლინებული იყო ქუთაისის ზონალურ ლაბორატორიაში, თხისა და ცხვრის ყვავილის (კაპრიპოქსი) ახალი სადიაგნოსტიკო ნაკრების ადგილზე ადაპტაცია.
- ლაბორატორიამ გაიარა ეროვნული აკრედიტაციის ცენტრის მიერ ყოველწლიური შეფასება და აკრედიტაციის სფეროს გაფართოების სააკრედიტაციო აუდიტი.
- ლაბორატორიის სპეციალისტები მონაწილეობას იღებენ სამეცნიერო კვლევით პროექტში „ჯილენის სპორებით დაბინძურებული ნიადაგის დეკონტამინაციის ეფექტურობის შეფასება“.
- ცვლილებები შევიდა სამუშაოს აღწერილობაში.
- შრომათა კრებულში: „საქართველოს მეცხოველეობისა და ვეტერინარიის სამეცნიერო პრიორიტეტები“ გამოქვეყნდა სტატია „მასტიტით დაავადებული ფურებიდან გამოყოფილი სტაფილოკოკების შესწავლა“.
- ლაბორატორიის სპეციალისტებმა მონაწილეობა მიიღეს თანამშრომელთა შეფასების სისტემის დანერგვაში.

ტრენინგები/შეხვედრები/კონფერენციები:

- იბერაძე: ტრენინგი UNIDO-GQSP-ის მიერ ორგანიზებული (შიდა აუდიტები ლაბორატორიებში 5 სამუშაო დღე);
- იბერაძე: "ტრენინგების ტრენინგი (TOT), საქართველოს ეროვნული ექსპერტების კომპეტენციის ასამაღლებლად, ISO/IEC17025:2017-ის შესაბამისად ლაბორატორიების ხარისხის მენეჯმენტის სისტემის გაუმჯობესების მიმართულებით";
- ლაბორატორიის სპეციალისტებმა მონაწილეობა მიიღეს ვეტერინარი ექიმის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო ინტერნეტ კონფერენციაში;
- მონაწილეობა მიიღეს ონლაინ BNSR (აბრეშუმის გზის ბიოზედამხედველობის ქსელი) რეგიონულ შეხვედრაში (ივლისი), გაკეთდა პრეზენტაცია;
- კლინიკური მიკრობიოლოგიისა და ინფექციური დაავადებების 31-ე ევროპული კონგრესი ECCMID 2021 9-12 ივლისი;
- ონლაინ შეხვედრა NAITS – EIDSS - ინტეგრაცია, ერთ სისტემაში მოყვანა (სექტემბერი);
- ონლაინ BSL – 3 ტრენინგი (ავგისტო - მაკა კოხრეიძე);

- ონლაინ ტრენინგი - „ბრუცელოზის კულტურის გამოყოფა და იდენტიფიკაცია“. ბრუცელოზის რეფერალური ლაბორატორია (საფრანგეთი - ANSES);
- შეხვედრა ესტონელ ექსპერტებთან - „თევზის ვირუსული დაავადებების მიმოხილვა“ ორგანიზებული სურსათის ეროვნული სააგენტოს (NFA) მიერ.

ცოფის ლაბორატორია

მიმდინარე წლის 11 თვის ჩათვლით ცოფის ლაბორატორიაში გამოსაკვლევად შემოვიდა 538 ნიმუში კერძოდ:

№	დაავადების დასახელება	დადებითი	უარყოფითი	სულ
1	ცოფი	38	500	538
	ცოფი კვლევაში	-		45
2	აუესკი		6	

- მოხდა არსებული სტანდარტულ ოპერაციული პროცედურების (სოპ-ების) გადახედვა;
- ლაბორატორიამ გაიარა ეროვნული აკრედიტაციის ცენტრის მიერ ყოველწლიური შეფასება და აკრედიტაციის სფეროს გაფართოების სააკრედიტაციო აუდიტი;
- ცვლილებები შევიდა სამუშაოს აღწერილობაში;
- ცოფის ლაბორატორიაში ტექნიკური უნივერსიტეტის მეცხოველეობის ფაკულტეტის სტუდენტებმა გაიარეს ტრენინგის და სწავლების მოკლე კურსი;
- ჩართულობა - შეფასების სისტემის დანერგვასთან დაკავშირებით;
- სტაჟირება გაიარა ტექნიკური უნივერსიტეტის მეცხოველეობის ფაკულტეტის ათმა (10) სტუდენტმა;
- სტაჟირება გაიარა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის ათმა (10) სტუდენტმა.

პათ. მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტოლოგიის ლაბორატორია

- 2021 წლის განმავლობაში პათ-მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტოლოგიის ლაბორატორიაში მიღებული და გამოკვლეულია სხვადასხვა სახის 926 ნიმუში.

პარაზიტოლოგიური გამოკვლევებზე შემოტანილი 304 ნიმუშიდან აღმოჩენილია სხვადასხვა სახის პარაზიტები და სოკოებით გამონვეული დაავადებები 78 შემთხვევაში.

- ჰელმინთებით და პროტოზოებით გამონვეული 36 დაავადება: სტრონგილიოზი-2, პედიკულოზი-2, ჰეტერაკიდიოზი-2, იზოსპორიოზი-1, თელაზიოზი-1, ნოზემატოზი-8, იზოსპორიოზი-1, ნემატოდა-1 თევზში. ანკილოსტომოზი-1, ტრომბიკულოზი-1, ასკარიდოზი-1;
- კანის პარაზიტებით გამონვეული დაავადებები: ჰელითიოზი-4, დემოდეკოზი-5, სარკოფტოზი-4, ნოტეოდროზი-1, ლამბლიის ცისტები-1;
- კანის სოკოვანი დაავადებები: ტრიქოფიტიოზი-21, მალაცეზია-11, მოკროსპორიოზი (კერიონი) -10;
- პათ გაკვეთა-პათ მორფოლოგიურ კვლევებზე შემოტანილი 622 ნიმუშიდან: სხვადასხვა ცხოველის ლეში არის 92, რომელზედაც გაცემულია პათანატომიური დიაგნოზი. ფრინველის ლეში-37, თავის ქალის ტრეპანაცია-491, თევზი-1, პათ დატვალიერება-1.
- ლაბორატორიის სპეციალისტები დაესწრნენ ონლაინ ტრენინგებს საკვები პროდუქტების ნიმუშის აღებისა და ლაბორატორიაში გადმოგზავნის შესახებ.
- ლაბორატორიამ წარმატებით გაიარა ეროვნული აკრედიტაცია.
- თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის და აგრარული უნივერსიტეტის სტუდენტების რამდენიმე ჯგუფს, სხვადასხვა დროს, ჩაუტარდათ სემინარები ცხოველების და ფრინველების სხვადასხვა დაავადებების - პათ. ანატომია, პარაზიტოლოგიის ჰისტოლოგიის დიაგნოსტიკის საკითხებზე, გაიარეს პრაქტიკული სწავლება და გაეცნენ პათ.მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტოლოგიის ლაბორატორიის პრაქტიკული მუშაობის პრინციპებს.
- პარაზიტოლოგიაში სტაჟირებას გადის სამი სტუდენტი.

ვივარიუმი

2021 წლის 1-ლი იანვრისათვის ვივარიუმს ჰყავდა შემდეგი სახეობის და რაოდენობის საცდელი ცხოველები:

თეთრი თაგვი 1250 სული

ბოცვერი 7 სული

ზღვის გოჭი 10 სული

ვივარიუმიდან ბიოლოგიური ცდებისათვის გაყვანილია შემდეგი:

თეთრი თაგვი 1466 სული

ბოცვერი 6 სული

ადგილზე გამრავლებით ვივარიუმში მიღებულია ნამატი:

თეთრი თაგვი 1682 სული

ბოცვერი 11 სული

ზღვის გოჭი 2 სული

2021 წლის მონაცემებით ვივარიუმში ჩატარებულია შემდეგი სახის ღონისძიებები:

პროფილაქტიკური დეზინფექცია 13 ჯერ

პროფილაქტიკური დეზინსექცია 7 ჯერ

პროფილაქტიკური დერატიზაცია 7 ჯერ

პროფ. დამუშავება 3 ჯერ

2021 წელს გახარჯულია შემდეგი რაოდენობის საკვები:

ქერი 4038,390 კგ

პური 1026,559 კგ

საკვებდანამატი 140.00 კგ

მწვანე მასა 1549,800 კგ

თივა 427,612 კგ

დღეის მდგომარეობით ვივარიუმში სახეზეა შემდეგი რაოდენობის საც/ცხოველები:

თეთრი თაგვი 1466 სული

ბოცვერი 12 სული

ზღვის გოჭი 12 სული

სურსათის კვლევის დეპარტამენტი

მიკრობიოლოგიური კვლევების ლაბორატორია

- აპარატურას გრაფიკის შესაბამისად, კალიბრაცია ჩატარდა;
- განახლდა 27 სტანდარტული ოპერაციული პროცედურა;
- სპეციალისტებმა გაიარეს შემდეგი ონლაინ სწავლებები: Rick Management and Conformity Assessment – 26-28 April 2021 (თამარ მოდებაძე);
- გრაფიკის შესაბამისად შესრულდა ლაბორატორიის პერსონალის კომპეტენციის ზედამხედველობის გეგმა გრაფიკი;
- ლაბორატორიის სპეციალისტებმა მონაწილეობა მიიღეს პრეისკურანტის განახლებაში;
- გრაფიკის შესაბამისად განხორციელდა რაიონების (ოზურგეთი, დუშეთი, გურჯაანი, ამბროლაური, გორი) მონიტორინგი სასმელ წყალში.

ზოგადი ქიმიის ლაბორატორია

- 2021 წელს ლაბორატორიამ წარმატებით გაიარა რეაკრედიტაცია და აკრედიტაცია ახალ მეთოდზე (ხარისხის განსაზღვრა ხორბლის ფქვილში);
- გადაიხედა ლაბორატორიის სტანდარტული საოპერაციო პროცედურები;
- ლაბორატორიაში დამუშავდა 2 მეთოდი შაქრების განსაზღვრა რძის ნაწარმში და საკონდიტრო ნაწარმში, რომლის დანერგვა გადაიდო (პანდემიის გამო) 2022 წლის იანვრის თვეში;
- ლაბორატორია აქტიურად არის ჩართული და მხარს უჭერს ქვეყანაში მიმდინარე სასწავლო საგანმანათლებლო პროცესს, თანამშრომლობს პროფესიულ და უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებთან მომავალი სპეციალისტების აღზრდაში. მიმდინარე პერიოდში ზოგადი ქიმიის ლაბორატორიაში

სურსათის კვლევის დეპარტამენტი

სურსათის კვლევის დეპარტამენტი

სუხსათის კვლევის ეპიკრიზი

სუხსათის კვლევის ეპიკრიზი

სტაჟირება გაიარა 10-მა სტუდენტმა, სწავლებაში მონაწილეობას იღებდნენ თბილისის სახელმწიფო, ტექნიკური, ილიას და აგრარული უნივერსიტეტების სტუდენტები.

ინსტრუმენტული კვლევების ლაბორატორია

2021 წელს ინსტრუმენტული კვლევების ლაბორატორიაში დამუშავდა შემდეგი მეთოდები:

1. თაფლში - ნიტროიმიდაზოლების განსაზღვრის სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდს დაემატა სამი ახალი ნაერთი - დიმეტრიდაზოლი, იპრონიდაზოლი, ტინიდაზოლი;
 2. ხორცში და თევზში - ნიტროფურანების განსაზღვრა სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდით;
 3. ხორცში და თევზში - ქლორამფენიკოლის და ნიტროფურანების განსაზღვრა სკრინინგ მეთოდით (Radox Evidence Investigator);
 4. ხორცში და თევზში - ანტიკლემინტების განსაზღვრა სკრინინგ მეთოდით (Radox Evidence Investigator);
 5. რძეში - ნიტროფურანების განსაზღვრა სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდით;
 6. რძეში - ქლორამფენიკოლის განსაზღვრა სკრინინგ მეთოდით (Radox Evidence Investigator) მეთოდით - (IV კვარტალი);
 7. მარცვლეულში - აფლატოქსინის B1-ის და აფლატოქსინების ჯამის B1+B2+G1+G2 - ის განსაზღვრა მაღალეფექტური სითხური ქრომატოგრაფიის მეთოდით.
- ამჟამად მიმდინარეობს მუშაობა ამ მეთოდების სოპ-ების გაფორმებაზე.
 - დაინერგა და აკრედიტაცია გაიარა მეთოდმა: თაფლში ნიტროიმიდაზოლების ჯგუფის ნარჩენების (დიმეტრიდაზოლი, იპრონიდაზოლი, ტინიდაზოლი) განსაზღვრის მეთოდი.

- ასევე ტყვიის განსაზღვრის მეთოდი ატომურ-ემისიური სპექტრომეტრის გამოყენებით დამუშავდა სუნელებში და სანელებლებში. განისაზღვრა მეთოდის რაოდენობრივი ზღვარი (LOQ).

რუტინული ანალიზები:

2021 წლის მონაცემებით ინსტრუმენტული კვლევების ლაბორატორიაში ჩატარდა 1542 ნიმუშის გამოცდა 2922 პარამეტრზე.

სწავლებები:

ტრენინგის დასახელება	ჩატარების პერიოდი	მონაწილეები
მეთოდის ვალიდაცია, ანალიზების ხარისხის კონტროლი და გაზომვის განუსაზღვრელობის შეფასება (მეტროლოგია ქიმიაში ISO / IEC 17025: 2017-ი მიხედვით)	31.03.2021 - 08.04.2021	ალექსი არდიშვილი მარიკა მიქიაშვილი
Method validation, analysis quality control and measurement uncertainty evaluation (Metrology in Chemistry according to ISO / IEC 17025: 2017)		ნინო ღიბრაძე
ტრენერების ტრენინგი (TOT), საქართველოს ეროვნული ექსპერტების კომპეტენციის ასამაღლებლად, ISO / IEC17025: 2017-ის შესაბამისად ლაბორატორიების ხარისხის მენეჯმენტის სისტემის გაუმჯობესების მიმართულებით.	31.05.2021 - 04.06.2021	მარიკა მიქიაშვილი
Training of Trainers (TOT) to increase the competence of national experts of Georgia on improving QMS of laboratories in accordance with ISO/IEC17025:2017		